

Isten barátai és próféták

A Generális Apát levele 2016 Karácsonyra

Kedves ciszterci Testvéreim,

A karácsonyi levél mindig annak örömteli lehetősége számomra, hogy csatlakozzam hozzátok, bárhol is vagytok, amikor elkezdjük az új liturgikus évet és újra átéljük annak örömét, hogy Isten emberré lett és eljött, hogy velünk járja az utat az időben. Fogadjátok jókívánságaimat és hálámat, amelyet nem tudok személyesen kifejezni nektek a közelgő Ünnepek időszaka alkalmából, ha csak nem az imádságban. A Karácsony hírül adja nekünk, hogy mindazt, ami örömtelit vagy fájdalmasat megélünk, ezentúl Jézussal élhetjük meg, megtapasztalva szeretetét, igazságát, szépségét, és Őbenne, az Atya szeretetét, igazságát és szépségét, a Szentlélek közösségében.

Bizonyosan, ebben az évben is nagyon sok jelét kaphattuk az Úr jelenlétének. Isten, aki nem csak emberré lett, hanem szenvedni is akart, meghalni és feltámadni, hogy mindig velünk lehessen, még a világ, a közösségek és egyének történetében jelenlévő oly sok tragédia és véres seb közepette sem hagy el senkit sem.

És amikor valóban megtapasztaljuk, hogy velünk van, akkor nem tudjuk nem észrevenni, hogy Ő arra vágyik, hogy mindenkivel vele lehessen, hogy találkozhasson mindenkivel és befogadhasson minden egyes személyt, minden szívet, különösképpen a leginkább magányosakat, elhagyottakat és szenvedőket.

A kommúnió pillanatai

Ebben az évben is a kommúnió sok pillanatát megélhettük, amelyek mind hálával töltik be a szívünket. A 2015-ös Generális Káptalan rendkívül testvéri találkozója után, amelyet nem szabad elfelejtenünk, Rendünk közel ötven előjárója megújíthatta ezt a tapasztalatot júliusban az Elöljárók Kurzusán. A testvéri együttlét, a megosztott *lectio divina*, azoknak hallgatása, akik átadták tapasztalatukat és bölcsességüket, az építő párbeszéd a személyek között, akik oly különbözőek érzékenységük, életkoruk, kultúrájuk tekintetében, mindez ismételtén megerősített minket annak meglepő megtapasztalásában, hogy milyen mélységesen és minden másnál jobban egyesít bennünket egy közös hivatás. És a mi közös hivatásunk mindenekelőtt az, hogy kövessük Jézus-Krisztust, hallgassuk az ő szavát, és befogadjuk tőle annak kegyelmét, hogy az Atya gyermekei lehetünk, tehát mindenkinek testvérei. Ebben az évben az egész Egyház segített bennünket, Ferenc pápa lelkesítő

vezetése alatt, hogy jobban megértsük, hogy mindez az Isten irgalmasságának a megtapasztalása. Az előljárókkal, akik a Kurzusra összejöttek, miként később a Monasztikus Formálódás Kurzusán a fiatal szerzetesekkel, elmélyítettük az irgalmasság témáját és megtapasztalását, annak a közös zarándoklatnak gesztusával is, hogy együtt mentünk át a Jubileumi Szent Kapun. Számomra jelentőségteljes volt, hogy az első Szent Kapu, amelyen ebben az évben átmehettem, nem egy római bazilika kapuja volt, hanem egy nagy Mária-kegyhely kapuja Vietnámban, öt-hetes látogatásom során, amelyet az ottani összes monostorunkban tettem.

Azt gondolom, hogy mindenki számára ez a Jubileumi év lehetőség volt az irgalmasság tapasztalatának megújítására, amely biztosan nyomot hagy a lelkünkben, de remélem, hogy a hivatásunk és küldetésünk megélésének módjában is, csak úgy, mint a testvéri kapcsolatainkban a közösségeinken belül, és mindazokkal, akikkel találkozunk.

Az irgalmasságból születik Isten barátsága

Ebben a levélben szeretném az Isten irgalmassága megtapasztalásának egy aspektusát kiemelni, amely, remélem, segít majd bennünket, hogy folytassuk utunkat, miként azt a Szent Atya az egész Egyház számára kívánja (vö. *Misericordia et misera* Apostoli Levél).

Mit is kell még életre váltanunk, miután megtapasztaltuk az irgalmasságot?

Gondoljunk az Evangéliumra. Mit élt meg Máté, miután Jézus meghívta őt azzal, hogy irgalmasan rátekintett? mit élt meg Zakeus, miután Jézus be akart lépni a házába? mit élt meg Mária-Magdolna, miután megszabadította a hét ördögtől? mit élt meg Dismas, a „jobb lator”, miután Jézus megígérte számára a paradicsomot? mit élt meg Péter, miután megbocsátotta neki, hogy megtagadta? és szent Pál? és szent Ágoston? és szent Ferenc? és mindazok, akik így, vagy úgy Jézussal találkozáskor megtapasztalták Isten irgalmasságát: mi történt velük azután?

Igazából a válasz egyszerű: megélték a Krisztussal való barátságot. Az irgalmasság megtapasztalása a Jézussal való barátságot ébresztette föl bennük. Vagy inkább: az irgalmasság megtapasztalása mint barátság folytatódott számukra. Számukra, a Krisztussal való barátság, irgalmasságként megtapasztalva, mint a megbocsátó és megváltó szeretet tekintete, úttá vált, hivatásuk, Jézust követő életük formájává és lényegévé (szubsztanciájává), és küldetéssé is, életük küldetésévé: ezért éltek, ezzel a vágyal és elköteleződéssel, hogy éljék ezt a barátságot, tanúságot tegyenek róla és mindenkivel megosszák ezt a tapasztalatot és ezt a kegyelmet.

Igazából ilyen módon születik és fejlődik az Egyház, mint a Krisztussal és Krisztusban való barátság egy tapasztalata, amely mindig megújul és továbbadódik mindenkinek. A Krisztussal való barátság az Egyház, az életszentség lényege (szubsztanciája). A Krisztussal való barátság a megváltottak öröme.

De miben is áll Krisztus barátsága?

Mindenekelőtt egy Istennel való barátság ez. És Isten Isten, tehát mindenható, örök, irgalmas. Az Istennel való barátság akkor igaz, ha az a hit, mint belé vetett bizalom által meghatározott életet szül. Állandó barátság, mert Isten örök és mindig jelenvaló. Békét adó barátság, mert Isten jóság és gondviselés. Olyan barátság, amely nem fél, mert Isten mindenható. Mindenkire nyitott barátság, egyetemes, mert Isten szeretete mindenkié.

Irgalmas barátság, mert Isten irgalmas. Olyan barátság, amely a növekedést szolgálja, amely felelőssé tesz minket, mert Isten teremtette és szereti a szabadságunkat, és azt akarja, hogy szabadon szeressük Őt.

Ne adjuk el a szegénységet

Mégis azt látjuk, hogy a Krisztusban Istennel való barátságunknak mindezek a jellemzői gyakran hiányoznak belőlünk. Azt látjuk, hogy nem birtokoljuk ezeket állandó módon, hogy elveszítjük ezeket, mikor az élet próbatételei előtt állunk, vagy elfelejtjük, amikor minden rendben van. Mi is, mint Péter, gyakran megtagadjuk ezt a barátságot, és néha, mint Júdás, eláruljuk néhány dénárért, hogy mulandó értékekhez jussunk, eltűnő javakhoz, vagy egyszerűen azért, mert a mi tervünk, a mi gőgünk, a mi időnk, a mi kényelmünk, a mi talentumaink, a mi hiúságunk fontosabbak számunkra, mint a Jézussal való kommúnió.

Szent Bernát egy beszédének egyik, kissé titokzatos mondata igencsak elgondolkodtat: „Jaj nekünk, ha olyannak örülünk, ami nem Krisztusban van és nem Krisztusért! Jaj nekünk, ha olyan szegénységet veszünk magunknak, amely még eladható! – *Vae nobis si exultaverimus, nisi in Christo et pro Christo! Vae nobis, si vendibilem obtulerimus paupertatem!*” (De diversis, 21,3).

A barátság sajátja, hogy a másikban találja örömét, a barátja miatt örül, miként Mária, Isten legkiválóbb barátja, örvendezik az Ő Megváltó Istenében (vö. Lc 1,47), vagy miként Keresztelő János, „a Völegény barátja”, örül az ő hangjának, és tanúskodik arról, hogy ez az öröm teljes (vö. Jn 3,29). Ha nem találjuk meg a teljes örömünket Krisztusban, akkor nem vagyunk az ő barátai. A szegénység pedig, az, hogy érte mindent elhagyunk, hazugsággá válik, ha a lemondásaink által azt várjuk, hogy valami mást is „nyernünk”, mint magát Jézust, mint az ő barátságát. Ez az a teljes szegénység, amelyet szent Pál is választott: „Uramnak, Krisztus Jézusnak fönséges ismeretéhez mértén mindent szemétnek tartok. Érte mindent elvettem, sőt szemétnek tekintettem, csakhogy Krisztust elnyerhessem és hozzá tartozzam.” (Fil 3,8).

Mindnyájunkban ott van az a hajlam, hogy „eladjuk” a szegénységünket, a Krisztusért való lemondásunkat, azért, hogy valami mást nyerjünk, mint magát Krisztust. Még az apostolok is, aki valóban mindent elhagytak, hogy kövessék őt, később el akarták „nyerni” azt az előnyt, hogy ők legyenek a legnagyobbak, vagy, hogy Jézus mutassa meg nekik a hatalmát, hogy éreztesse politikailag is erejét. Ehelyett azonban Jézus nem akar nekünk mást adni „csak” Saját magát, miként azt Betlehemben a jászolban látjuk, vagy a Kereszten.

Az élet azonban sosem ajánl nekünk fegyverszünetet, hanem mindig próbára tesz. Még a saját szívünk is folyton próbára tesz, számon kérve rajtunk a boldogságunkat, elégedettségünket, hogy a teljességet éljük-e. Az élet folyton megkérdezi tőlünk: „Biztos vagy benne, hogy boldog vagy, elégedett és békés az Úrral való barátság megélése nélkül? Biztos vagy benne, hogy boldog vagy, amikor újra azt keresed, hogy hogyan nyerhetnél valami mást, mint Krisztust, pedig azt választottad, hogy azt a szegénységet fogod élni és megvallani, amely arra hivatott, hogy mindenkinek hirdesse, hogy te csak Őérte és olyan örömért élsz, amely csak benne található meg?” Mert ez a Krisztussal való barátság: egy kincs, egy igazgyöngy, olyan, hogy minden más hiányozhat, mert Benne mindenünk megvan.

Nem kellene túlzottan megbotránkoznunk, mikor eláruljuk a Krisztus elsőbbségét. Az Úr számára minden hűtlenségünk folyamatosan megújuló lehetőség arra, hogy meglepően és hálával tapasztaljuk, hogy mennyire hűséges hozzánk, és, hogy az ő barátságának ingyenes ajándéka mennyire nem csökken soha. Jézus soha sem fogja abbahagyni, hogy ott álljon az ajtóban és kopogtasson, hogy beléphessen a velünk való barátságba, még ha késlekedünk is az ajtónyitással, még ha figyelmetlenségéből „ki is dobtuk” Őt, hogy más meghívottakat engedjünk be, vagy azért, hogy átalakítsuk szívünk asztalát luxusétteremmé, ahol fizetni kell az ételért, ahol ügyfeleket fogadunk barátok helyett, Őhelyette... Jézus nem fárad bele soha, hogy ott álljon az ajtóba és kopogtasson, szegény zarándokként, akinek a barátságán kívül nincs semmije, amit nekünk adhatna.

A barátság aszkézise

Megértjük tehát, hogy a Krisztussal való barátság nem élhető ösztönösen, érzelgős módon: elköteleződést, munkát, aszkézist kíván. A kegyelem ingyenes, de Isten ingyenessége abból a munkából születik, hogy megfelelünk neki, hogy kinyílunk rá. Gyakorolnunk kell a Krisztussal való barátságot, ha azt akarjuk, hogy fejlődjön; azt kell választani és előnyben részesíteni, ha azt akarjuk, hogy betöltse az életünket és a szívünket, jobban, mint minden más.

Miért ne érthetnénk szent Benedek egész Reguláját úgy, mint a Krisztussal és Krisztusban való barátság egy iskoláját, műhelyét? Nem éppen ezt ajánlja nekünk szent Benedek a Prológus végén? „De ha a szerzeteséletben [*conversationis*] és a hitben előre haladunk, akkor majd szárnyaló szívvel és a szeretet elmondhatatlan édességével sietünk előre az Isten parancsainak útján” (Prol. 49).

Az Istennel való barátság dinamikus definíciója ez: egy út, egy futás, olyan a szeretetnek a tüzevel, amely a szívből kiindulva az egész életet átjárja, és amitől az életet abban az igazságban és jóságban éljük, amelyet Isten kíván tőlünk az által, hogy föltárja nekünk az Ő akaratát és odaajándékozza nekünk Igéjét és Lelkét.

Mindenesetre ez a monasztikus *conversatio*-ban járt úthoz való hűség eredménye, tehát egy úté, amelyet egy olyan közösség kísér, amelyet az Egyház és karizmánk ajándékoznak nekünk. A lényeg ugyanakkor az, hogy azt az utat, amit az Egyház és az egyes közösségek adnak nekünk, ne éljük mást élve, vagy más miatt, mint Krisztus barátsága. A Krisztussal való barátságban mindent megélhetünk, és minden kitágul, értéket kap és egységsül, ha a Krisztussal való barátságban éljük; de semminek sem szabad ennek az életünk középpontjában lévő kincsnek a helyére kerülnie. Szent Benedek figyelmeztet bennünket, hogy „semmit se tegyünk Krisztus szeretete elé”, mert egyedül Ő „vezet bennünket, mindnyájunkat az örök életre”, az élet teljességére (RB 4,21 és 72,12).

A közösséget ezért kaptuk, hogy a testvérek között gyakoroljuk mint egy elsőbbséget ezt a barátságot, amely a mindennapok idejében az örök élet forrása. És ennek a közösségi munkának alapvető tevékenységi területét a közösségen belüli kapcsolatok adják. Egy közösség akkor keresztény, és így akkor monasztikus is, ha a testvéri barátság keresése arra irányul, hogy növekedjünk az Úrral való barátság tapasztalatában.

Összesűrítve minden benne van Jézus Utolsó vacsorán mondott szavaiban:

„Az az én parancsom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek benneteket. Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért. Ha megteszitek, amit parancsolok nektek, a barátaim vagytok. Nem nevezlek többé szolgának benneteket, mert a szolga nem tudja, mit tesz ura. Barátaimnak mondalak benneteket, mert amit hallottam Atyámtól, azt mind tudtul adtam nektek.” (Jn 15,12-15)

A Krisztussal való barátságunk, amelyet Jézus azon vágya iránti engedelmességből választunk és élünk, hogy testvéri szeretet, barátság legyen közöttünk, kinyit bennünket mindannak ismeretére, amit a Fiú hall az Atyától a Szentlélekkel való közösségben. Nem létezik ennél nagyobb, fontosabb és felemelőbb emberi és misztikus tapasztalat, mert ez azt jelenti, hogy a testvéri szeretet a Krisztussal való barátságban részesévé tesz bennünket Isten szentháromságos éltének.

Éljük-e ezt egymás között a közösségeinkben? Éljük-e mindezt a Rend közösségei egymás között, vagy előjárók között, akik gyakran kimerülnek a magányban és a felelősségükkel szemben érzett félelemben? Megadjuk-e ezt a tapasztalatot azoknak, akiket szeretnénk a mi hivatásunkra formálni, vagy mindazoknak, akik így vagy úgy kapcsolódnak a közösségeinkhez és a mi tapasztalatunkhoz? Átsugározzuk-e mindezt az Egyházba, azok számára, akik elsősorban a misszió feladatát, a világban, családban, munkában való tanúságtételt, vagy a szociális és politikai elkötelezettséget élik? Ezt adjuk-e a szeretetet nélkülöző világnak, amelyet szétszakít a sok megosztottság és erőszak, megrendít oly sok megfélemlítés, terror?

Krisztus barátságának próféciaja

Ferenc pápa nem szűnik meg arra hívni mindenkit és különösképpen a szerzeteseket, hogy éljék prófétai küldetésüket a mai világban. Ezzel kapcsolatban a Bölcsesség könyvének egy versén sokat elmélkedem:

„Bár csak egy, [a bölcsesség] mindent megtehet,
s jóllehet magában marad, megújítja a mindenséget.
Nemzedékről nemzedékre betér a szent lelkekbe,
így formálja meg Isten barátait és a prófétákat.” (Bölcs 7,27)

Prófétának lenni azt jelenti, hogy Istent fejezzük ki, Istent valljuk meg a világ előtt. A próféta annak tanúja, amit Isten ad neki, hogy megismerje és megtapasztalja, azért, hogy a világ is megismerhesse és megtapasztalhassa. A keresztény ember valódi próféciaja egy tapasztalat tanúsága. A mi prófétaágunk teljességében az irgalmasságnak a tapasztalatából, a Jézussal való találkozás tapasztalatából fakad, aki barátságával befogad minket és megbocsát nekünk. A prófétaágunk tehát egybeesik azzal a kegyelemmel, hogy Isten barátai, Krisztus barátai lehetünk. „Barátaimnak mondalak benneteket, mert amit hallottam Atyámtól, azt mind tudtul adtam nektek” (Jn 15,15). A Krisztussal való barátságban megtapasztaljuk mindazt, amit az Atya mond a Fiúnak, és amit a Fiú azért mond nekünk, hogy tanúságot tegyünk róla az egész világnak: „Legyenek mindnyájan egyek. Amint te, Atyám bennem vagy s én benned, úgy legyenek ők is eggyé bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem. Megosztottam velük a dicsőséget, amelyben részesítettél, hogy eggyé legyenek, amint mi EGY vagyunk: én bennük, te bennem, hogy így ők is teljesen eggyé legyenek, s megtudja a világ, hogy te küldtél engem, és szereted őket, amint engem szeretted.” (Jn 17,21-23)

Minden közösséget, az első jeruzsálemi közösségtől kezdve, Isten azért akarja és azért él mindegyik a világban, még a monasztikus klauzúrában is, hogy a Szentháromság egy prófécijája legyen, a Szeretet Kommúniójának, tehát annak a Barátságának a prófécijája legyen, amely Istenben van, és amelybe Krisztus bevont bennünket, hogy mi is bele vonhassuk az egész emberiséget. Éppen egyik ciszterci atyánk, Rievlaux-i szent Aelred volt az, aki azt merte állítani, szent Jánost parafrázálva, hogy „Isten maga a barátság” (vö. *Lelki barátság*, I,69-70).

Ugyanakkor a prófécia nem megy magától. Kegyelem, de mi arra vagyunk meghívva, hogy megfeleljünk Isten ingyenes kiválasztásának. És mindez ott kezdődik, hogy mi magunk éljük azt a tapasztalatot, amiről hivatásunk tanúságot tenni, mert máskülönben hamis és üres tanúk lennénk.

Ha Isten arra választott ki minket, hogy legyünk a Vele való barátság prófétái, a hivatásunkhoz és küldetésünkhöz való hűség azt kéri, hogy valóban és elsősorban a Krisztussal való barátságunk tapasztalatára koncentráljunk. Ismétlem, már szent Benedek is ezt kéri tőlünk, és Citeaux karizmája éppen abban áll, hogy ezt a tapasztalatot helyezzük középpontba. A közösséget ezért kaptuk, és ezért nincs közösség a nélkül, hogy ne segítenék kölcsönösen egymást Krisztus barátságának elmélyítésében, a testvéri szeretetben, az egyszerű és szép közös imádságban, egymás alázatos szolgálatában, a párbeszédben, ahol együtt hallgatjuk a Szentlelket és Isten Igéjét, az engedelmisségben, amely által engedjük, hogy az előljáróink és testvéreink kísérjenek bennünket, hogy közlelről tudjuk követni Jézust, mint barátok és nem csak mint szolgák vagy katonák. A szilencium is, ha igazi, segítség abban, hogy meghalljuk Krisztus szelíd és minket tiszteletben tartó kopogtatását, amint kopog a szívünk, az életünk a közösségünk ajtaján, mert arra vagyunk meghívva, hogy mindig befogadjuk a Barátot, aki isteni és emberi Jelenlétének mindenféle formájában érkezik hozzánk.

Ezen a szent Karácsonyon kérjük a Lelket, hogy újítsa meg bennünk, az egész Rendben, annak kegyelmét és küldetését, hogy barátai és prófétái lehetünk az Úr Krisztusnak!

Köszönöm barátságotok próféciját!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori
OCiszt. Generális Apát